

Motion till riksdagen 2007/08: MJ396

av **Johan Löfstrand m.fl. (s)**

Sanering av förorenade områden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över reglerna kring kommunernas medfinansiering vid sanering av förorenad mark.

Motivering

Grundregeln i lagstiftningen när det gäller åtgärder av förorenade områden är att den som orsakat föroreningen också ska bekosta saneringen. Finns ingen ansvarig kvar som kan betala finns det möjlighet att söka statsbidrag för undersökningar och åtgärder. Ett särfall är områden där det saknas ansvarig, men finns ett exploateringsintresse. Där får exploitören bekosta undersökningar och eventuell efterbehandling.

Enligt den förordning som reglerar statsbidrag (Förordning om statsbidrag till åtgärder för utredning och efterbehandling av förorenade områden 2004:100) får statsbidrag lämnas med högst 90 %. ”Om det är fråga om mycket höga kostnader eller om det finns andra särskilda skäl, får bidrag lämnas med högst det belopp som motsvarar de godkända kostnaderna” (4 §).

En förutsättning för att få statsbidrag till åtgärder av förorenad mark alltså är att kommunen där objektet ligger går in som huvudman för saneringsarbetet och bidrar med 10 % av den kostnad som finansieras med allmänna medel.

Naturvårdsverkets tolkning av förordningens möjlighet till undantag från tioprocentregeln är att mycket små kommuner som går in i ett stort efterbehandlingsprojekt ska ha möjlighet till nedsatt andel. En kommun som tidigare gått in med 10 % i ett avslutat projekt kan också få möjlighet till lägre andel i nästa efterbehandlingsprojekt.

Enligt tolkningen av förordningen måste kommunen gå in i projektet med en procentandel, och inte en fast summa. Tanken där är att osäkerheten i slut-

Fel! Okänt namn på

kostnaden ska delas mellan finansörerna och att det ska finnas en drivkraft för kommunen som huvudman att hålla kostnaderna nere.

Vad är då ett stort projekt? Enligt Naturvårdsverket kostar ett medelstort projekt 40 miljoner kronor. Med det perspektivet är stora projekt sådana som kostar mer än 40 miljoner kronor.

När det gäller kommunernas storlek så varierar de mellan 770 000 invånare (Stockholms stad) och 2 600 invånare (Bjurholms kommun). Systemet med kommunernas bidrag ska alltså passa in på kommuner med mycket olika förutsättningar och skatteunderlag. Förordningen, eller den rådande tolkningen av förordningen, ger inte utrymme för särskilt stora variationer i kommunernas åtaganden trots att alla 290 kommuner har väldigt olika förutsättningar att klara ett huvudmannaskap.

Östergötlands tretton kommuner har mycket varierande storlek. Landets 5:e och 8:e stad (Linköping och Norrköping) finns här, och även en av landets minsta kommuner, Ydre (ca 3 800 invånare), som också är södra Sveriges allra minsta kommun.

Risken finns att de små kommunerna aldrig får möjlighet att sanera allvarligt förorenade platser som är mycket riskabla för människors hälsa och miljön eftersom de inte har tillräckligt stort skatteunderlag för att gå in med 10 %. Även projekt som är ”små” i de här sammanhangen, och kostar mindre än 40 miljoner, är mycket känbara för kommunernas ekonomi. De små kommunerna har inte heller möjlighet att arbeta förebyggande för att undersöka och sanera kända förorenade områden. Kommunernas planering av markanvändningen riskerar att stoppas upp och därmed finns det också risk att annars användbar mark blir liggande outnyttjad.

I Östergötland är föreningen i Ydrefors ett exempel på projekt som stannat av på grund av kommunens problem med finansiering. Den f.d. doppningsplatsen är allvarligt förorenad och är i starkt behov av sanering, men kommunen anser sig inte klara av att betala den andel som krävs. Eftersom projektet inte kan genomföras utan kommunens medverkan ser det i dagsläget ut som att saneringen inte blir av. Under tiden medför området stora risker för människors hälsa och för miljön i den närliggande sjön. Ytterligare ett exempel i länet är Boxholm, där bruksproblematiken gör att ganska stora områden riskerar att vara förorenade, och har en komplicerad ansvarsbild. Även Boxholms kommun hör till de riktigt små kommunerna som kan få problem med finansiering av efterbehandlingsarbete.

Stockholm den 4 oktober 2007

Johan Löfstrand (s)

Billy Gustafsson (s)

Louise Malmström (s)

Anne Ludvigsson (s)

Sonia Karlsson (s)